

ฉบับพิเศษ หน้า ๑

เล่ม ๘๕ ตอนที่ ๕๕ ราชกิจจานุเบกษา ๑๕ มิถุนายน ๒๕๑๑

พระราชบัญญัติ

สหกรณ์

พ.ศ. ๒๕๑๑

ภูมิพลอดุลยเดช ป.ร.

ให้ไว้ ณ วันที่ ๑ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๑๑

เป็นปีที่ ๒๓ ในรัชกาลปัจจุบัน

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มี
พระบรมราชโองการโปรดเกล้า ฯ ให้ประกาศว่า

โดยที่เป็นการสมควรปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยสหกรณ์

จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ ให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้

โดยคำแนะนำและยินยอมของสภาร่างรัฐธรรมนูญในฐานะรัฐสภา
ดังต่อไปนี้

ฉบับพิเศษ หน้า ๒

เล่ม ๘๕ ตอนที่ ๕๕ ราชกิจจานุเบกษา ๑๕ มิถุนายน ๒๕๑๑

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติ
สหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๑๑”

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจาก
วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา ๓ ให้ยกเลิก

(๑) พระราชบัญญัติสหกรณ์ พุทธศักราช ๒๔๗๑

(๒) พระราชบัญญัติสหกรณ์แก้ไขเพิ่มเติม พุทธศักราช
๒๔๗๖

(๓) พระราชบัญญัติสหกรณ์แก้ไขเพิ่มเติม พุทธศักราช
๒๔๗๗

(๔) พระราชบัญญัติสหกรณ์แก้ไขเพิ่มเติม พุทธศักราช
๒๔๗๗ (ฉบับที่ ๒)

มาตรา ๔ ในพระราชบัญญัตินี้

“สหกรณ์” หมายความว่า คณะบุคคลซึ่งร่วมกันดำเนิน
กิจการเพื่อช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และได้จดทะเบียนตาม
พระราชบัญญัตินี้

“สมาชิก” หมายความว่า สมาชิกของสหกรณ์จำกัดหรือ
สหกรณ์ไม่จำกัด

“คณะกรรมการ” หมายความว่า คณะกรรมการดำเนินการของสหกรณ์จำกัดหรือสหกรณ์ไม่จำกัด คณะกรรมการดำเนินการของชุมนุมสหกรณ์ในกรณีชุมนุมสหกรณ์ หรือคณะกรรมการดำเนินการของสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทยในกรณีสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย แล้วแต่กรณี

“ข้อบังคับ” หมายความว่า ข้อบังคับของสหกรณ์จำกัดหรือสหกรณ์ไม่จำกัด

“พนักงานเจ้าหน้าที่” หมายความว่า ผู้ซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งให้ปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

“รัฐมนตรี” หมายความว่า รัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๕ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพัฒนาการแห่งชาติรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่ และออกกฎกระทรวงเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

กฎกระทรวงนั้น เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้

มาตรา ๖ ให้รัฐมนตรีแต่งตั้งข้าราชการในสังกัดกระทรวงพัฒนาการแห่งชาติ ซึ่งมีตำแหน่งไม่ต่ำกว่าอธิบดีหรือเทียบเท่า

ฉบับพิเศษ หน้า ๔

เล่ม ๘๕ ตอนที่ ๕๕ ราชกิจจานุเบกษา ๑๕ มิถุนายน ๒๕๑๑

หนึ่งคนเป็นนายทะเบียนสหกรณ์ มีอำนาจหน้าที่ตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้ และข้าราชการในสังกัดกระทรวงพัฒนาการแห่งชาติ ซึ่งมีตำแหน่งไม่ต่ำกว่าหัวหน้ากองหรือเทียบเท่าคนหนึ่งหรือหลายคน เป็นรองนายทะเบียนสหกรณ์ มีอำนาจหน้าที่ตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้ หรือตามที่นายทะเบียนสหกรณ์มอบหมาย

การแต่งตั้งตามวรรคหนึ่งให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา

มาตรา ๗ สหกรณ์มีสองชนิด

(๑) สหกรณ์จำกัด คือสหกรณ์ซึ่งสมาชิกมีความรับผิดชอบจำกัดเพียงไม่เกินจำนวนเงินค่าหุ้นที่ยังส่งใช้ ไม่ครบมูลค่าหุ้นที่ตนถือ

(๒) สหกรณ์ไม่จำกัด คือสหกรณ์ซึ่งสมาชิกทุกคนมีความรับผิดชอบร่วมกันเพื่อหนี้ทั้งปวงของสหกรณ์โดยไม่จำกัด

มาตรา ๘ รัฐมนตรีมีอำนาจประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นคราว ๆ ว่า จะรับจดทะเบียนสหกรณ์ประเภทใด ในท้องที่ใดและอาชีพของผู้ซึ่งจะเป็นสมาชิกของสหกรณ์

ประเภทของสหกรณ์ที่จะรับจดทะเบียนให้กำหนดโดยกฎกระทรวง

ฉบับพิเศษ หน้า ๕

เล่ม ๘๕ ตอนที่ ๕๕ ราชกิจจานุเบกษา ๑๕ มิถุนายน ๒๕๑๑

มาตรา ๘ ถ้าสหกรณ์เกี่ยวข้องกับกิจการใดที่กฎหมายกำหนดให้จดทะเบียนสำหรับการได้มา การจำหน่าย การยกขึ้น เป็นข้อต่อสู้หรือการยึดหน่วงซึ่งกรรมสิทธิ์ในอสังหาริมทรัพย์ หรือทรัพย์สินอันเกี่ยวกับอสังหาริมทรัพย์ การจดทะเบียนเช่นนั้นให้ได้รับยกเว้นไม่ต้องเสียค่าธรรมเนียม

มาตรา ๑๐ ห้ามมิให้ผู้ใดนอกจากสหกรณ์ที่จดทะเบียนตามพระราชบัญญัตินี้ และต้นนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย ใช้คำว่าสหกรณ์เป็นชื่อหรือส่วนหนึ่งแห่งชื่อในธุรกิจ

ส่วนที่ ๑

สหกรณ์จำกัด

หมวด ๑

การจดทะเบียนสหกรณ์จำกัด

มาตรา ๑๑ คณะบุคคลซึ่งมีจำนวนไม่น้อยกว่าสิบคนจะจดทะเบียนเป็นสหกรณ์จำกัด ตามมาตรา ๗ (๑) ได้ ต้อง

(๑) มีกิจการร่วมกันตามประเภทของสหกรณ์ที่ขอจดทะเบียนและในการดำเนินกิจการร่วมกันนั้นมีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

(๒) เป็นบุคคลธรรมดา บรรลุนิติภาวะ มีคุณสมบัติตามที่กำหนดในข้อบังคับ ประกอบอาชีพตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดและสมัครใจเป็นสมาชิกของสหกรณ์

(๓) มีทุนซึ่งแบ่งเป็นหุ้นมีมูลค่าเท่า ๆ กัน และผู้ซึ่งจะเป็นสมาชิกแต่ละคนต้องถือหุ้นอย่างน้อยหนึ่งหุ้น แต่ต้องไม่เกินหนึ่งในห้าของจำนวนหุ้นทั้งหมด

(๔) มีข้อบังคับถูกต้องตามมาตรา ๑๔

มาตรา ๑๒ การขอจดทะเบียนสหกรณ์จำกัด ให้ผู้ซึ่งจะเป็นสมาชิกของสหกรณ์จำกัดเลือกตั้งคณะผู้จัดตั้งสหกรณ์จำกัดขึ้นไม่น้อยกว่าสิบคนเพื่อลงลายมือชื่อขึ้นคำขอจดทะเบียนต่อนายทะเบียนสหกรณ์พร้อมกับบัญชีรายชื่อของผู้ซึ่งจะเป็นสมาชิกของสหกรณ์จำกัดทั้งหมดและรายการอื่นตามแบบที่นายทะเบียนสหกรณ์กำหนด และสำเนารายงานการประชุมของผู้ซึ่งจะเป็นสมาชิกของสหกรณ์จำกัดหนึ่งฉบับ และข้อบังคับสองฉบับ

มาตรา ๑๓ นายทะเบียนสหกรณ์ รองนายทะเบียนสหกรณ์ หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งนายทะเบียนสหกรณ์มอบหมายมีอำนาจออกคำสั่งเป็นหนังสือให้บุคคลใด ๆ ที่เกี่ยวข้องมาชี้แจง

เล่ม ๘๕ ตอนที่ ๕๕ ราชกิจจานุเบกษา ๑๕ มิถุนายน ๒๕๑๑

ข้อเท็จจริง หรือให้ส่งเอกสารมาเพื่อประกอบการพิจารณา
เกี่ยวกับการรับจดทะเบียนสหกรณ์จำกัดได้

มาตรา ๑๔ ข้อบังคับของสหกรณ์จำกัดอย่างน้อยต้องมี
รายการดังต่อไปนี้

(๑) ชื่อสหกรณ์

(๒) ประเภทของสหกรณ์

(๓) วัตถุประสงค์

(๔) ที่ตั้งสำนักงาน

(๕)ทุนซึ่งแบ่งเป็นหุ้น มูลค่าของหุ้น การชำระค่าหุ้น
ด้วยเงินหรือทรัพย์สินอื่น การขายและการโอนหุ้น ตลอดจน
การจ่ายคืนค่าหุ้น

(๖) การดำเนินงาน การบัญชี และการเงินของสหกรณ์

(๗) คุณสมบัติของสมาชิก วิธีรับสมาชิกและการขาด
จากสมาชิกภาพ

(๘) การประชุมใหญ่

(๙) การเลือกตั้ง การดำรงตำแหน่ง การพ้นจาก
ตำแหน่ง และการประชุมของคณะกรรมการ

(๑๐) การแต่งตั้ง การดำรงตำแหน่ง การพ้นจากตำแหน่ง
การกำหนดอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบของผู้จัดการ

ฉบับพิเศษ หน้า ๘

เล่ม ๘๕ ตอนที่ ๕๕ ราชกิจจานุเบกษา ๑๕ มิถุนายน ๒๕๑๑

มาตรา ๑๕ ภายใต้บังคับมาตรา ๘ เมื่อนายทะเบียนสหกรณ์ได้รับคำขอจดทะเบียน และได้พิจารณาแล้วเห็นว่าคำขอจดทะเบียนถูกต้องตามมาตรา ๑๑ และมีเอกสารครบถ้วนตามมาตรา ๑๒ และการจัดตั้งสหกรณ์ตามที่ขอจดทะเบียนนั้นจะไม่เสียหายแก่ระบบการจัดสหกรณ์ ก็ให้นายทะเบียนสหกรณ์รับจดทะเบียน

ในกรณีที่นายทะเบียนสหกรณ์มีคำสั่งไม่รับจดทะเบียนให้แจ้งคำสั่งนั้นเป็นหนังสือไปยังผู้ขอจดทะเบียนโดยมิชักช้า

ผู้ขอจดทะเบียนมีสิทธิอุทธรณ์คำสั่งไม่รับจดทะเบียนต่อรัฐมนตรีได้ โดยยื่นอุทธรณ์ต่อนายทะเบียนสหกรณ์ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้งคำสั่ง

คำวินิจฉัยของรัฐมนตรีให้เป็นที่สุด

มาตรา ๑๖ ในการพิจารณารายการที่เกี่ยวกับคำขอหรือรายการในข้อบังคับนี้ให้นายทะเบียนสหกรณ์เห็นว่า รายการดังกล่าวไม่ถูกต้อง ให้นายทะเบียนสหกรณ์มีอำนาจสั่งให้ผู้ขอจดทะเบียนแก้ไขเสียใหม่ได้

มาตรา ๑๗ เมื่อนายทะเบียนสหกรณ์รับจดทะเบียนสหกรณ์จำกัดแล้ว ให้คณะกรรมการซึ่งขอจดทะเบียนสหกรณ์ มีอำนาจหน้าที่ดำเนินการเช่นเดียวกับคณะกรรมการสหกรณ์นั้นจนกว่าจะมีการเลือกตั้งคณะกรรมการตามมาตรา ๒๔

มาตรา ๑๘ สหกรณ์จำกัดที่ได้จดทะเบียนแล้วเป็น นิติบุคคล และให้นายทะเบียนสหกรณ์ออกใบสำคัญรับจดทะเบียนแก่สหกรณ์จำกัดนั้น และให้ถือว่าผู้ลงชื่อขอจดทะเบียนสหกรณ์จำกัด และผู้ที่มีชื่ออยู่ในบัญชีรายชื่อตามมาตรา ๑๒ เป็นสมาชิกสหกรณ์จำกัดนับตั้งแต่วันที่นายทะเบียนสหกรณ์รับจดทะเบียนเป็นสหกรณ์จำกัด

ในกรณีที่ผู้ขอเข้าเป็นสมาชิกสหกรณ์จำกัดภายหลังที่สหกรณ์จำกัดได้จดทะเบียนให้ถือว่าได้เป็นสมาชิกเมื่อได้ชำระค่าหุ้นตามข้อบังคับของสหกรณ์จำกัดแล้ว

มาตรา ๑๙ สหกรณ์จำกัดต้องมีคำว่า “จำกัด” เป็นคำสุดท้ายต่อชื่อของสหกรณ์นั้น

มาตรา ๒๐ ในการชำระค่าหุ้น สมาชิกจะหักกลบลดหนี้กับสหกรณ์จำกัดไม่ได้

หมวด ๒

การดำเนินงานของสหกรณ์จำกัด

มาตรา ๒๑ เพื่อปฏิบัติให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ ให้สหกรณ์จำกัดกระทำการดังต่อไปนี้ได้

เล่ม ๘๕ ตอนที่ ๕๕ ราชกิจจานุเบกษา ๑๕ มิถุนายน ๒๕๑๑

(๑) จัดให้ได้มา ซื้อ ถูกรวมสิทธิ์หรือทรัพย์สินที่ครอบครอง กู้หรือยืม เช่า เช่าซื้อ รับโอนสิทธิการเช่าหรือสิทธิการเช่าซื้อ จำนองหรือจำนำ ขายหรือจำหน่ายด้วยวิธีอื่นใด ซึ่งทรัพย์สิน

(๒) ให้กู้ ให้ยืม ให้เช่า ให้เช่าซื้อ ให้สินเชื่อ โอนรับ จำนองหรือรับจำนำซึ่งทรัพย์สินแก่สมาชิกหรือของสมาชิก

(๓) ให้สหกรณ์อื่นกู้ยืมเงินโดยได้รับความเห็นชอบจากนายทะเบียนสหกรณ์

(๔) ค้ำประกันเงินกู้หรือสินเชื่อของสมาชิก รวมทั้งการค้ำประกันการให้เช่าซื้อหรือให้ยืมทรัพย์สินอื่นแก่สมาชิก

(๕) รับฝากเงินประเภทออมทรัพย์หรือฝากประจำจากสมาชิกได้ตามระเบียบของสหกรณ์ที่ได้รับความเห็นชอบจากนายทะเบียนสหกรณ์

(๖) ซื้อหุ้นของธนาคารซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ความช่วยเหลือทางการเงินแก่สหกรณ์

(๗) ซื้อหุ้นหรือหุ้นกู้ของชุมนุมสหกรณ์

(๘) ซื้อหุ้นของสหกรณ์อื่น หรือของสถาบันซึ่งประกอบธุรกิจอันทำให้เกิดความสะดวกหรือส่งเสริมความเจริญแก่กิจการของสหกรณ์ โดยได้รับความเห็นชอบจากนายทะเบียนสหกรณ์

(๘) ดำเนินธุรกิจและการค้าเพื่อประโยชน์ของสมาชิก

(๑๐) ให้การสงเคราะห์ตามสมควรแก่สมาชิกและครอบครัวที่ต้องภัยพิบัติเกี่ยวกับอาชีพ

(๑๑) ให้ความช่วยเหลือทางวิชาการแก่สมาชิก

(๑๒) ขอหรือรับความช่วยเหลือทางวิชาการจากทางราชการ หน่วยงานของต่างประเทศหรือบุคคลอื่นใด ทั้งนี้ให้เป็นไปตามนโยบายหรือแนวทางดำเนินงานตามที่นายทะเบียนสหกรณ์กำหนด

(๑๓) ดำเนินกิจการอย่างอื่นบรรดาที่เกี่ยวกับหรือเนื่องในการจัดให้สำเร็จตามวัตถุประสงค์ของสหกรณ์

มาตรา ๒๒ การกู้ยืมเงินหรือการค้ำประกันของสหกรณ์จำกัด จะต้องจำกัดอยู่ภายในวงเงินซึ่งนายทะเบียนสหกรณ์เห็นชอบ

มาตรา ๒๓ การรับเงินอุดหนุนหรือทรัพย์สินจากทางราชการ หน่วยงานของต่างประเทศหรือบุคคลอื่นใด ถ้าการให้เงินอุดหนุนหรือทรัพย์สินนั้นกำหนดไว้เพื่อการใดให้ใช้เพื่อการนั้น แต่ถ้ามิได้กำหนดไว้ ให้จัดสรรเงินอุดหนุนหรือทรัพย์สินนั้นเป็นเงินสำรองของสหกรณ์จำกัด

เล่ม ๘๕ ตอนที่ ๕๕ ราชกิจจานุเบกษา ๑๕ มิถุนายน ๒๕๑๑

มาตรา ๒๔ ให้มีคณะกรรมการดำเนินการของสหกรณ์ จำกัดคณะหนึ่งประกอบด้วยกรรมการซึ่งที่ประชุมใหญ่เลือกตั้งจากสมาชิก เป็นผู้ดำเนินการและเป็นผู้แทนสหกรณ์จำกัดในกิจการอันเกี่ยวกับบุคคลภายนอก เพื่อการมีคณะกรรมการจะมอบหมายให้กรรมการคนหนึ่งหรือหลายคนทำการแทนก็ได้

มาตรา ๒๕ สหกรณ์จำกัดอาจมีผู้ตรวจสอบกิจการคนหนึ่งหรือหลายคน ซึ่งที่ประชุมใหญ่เลือกตั้งจากสมาชิกหรือบุคคลภายนอก เพื่อดำเนินการตรวจสอบกิจการของสหกรณ์จำกัดแล้วทำรายงานเสนอต่อที่ประชุมใหญ่

มาตรา ๒๖ สหกรณ์จำกัดใดที่มีสมาชิกเกินกว่าห้าร้อยคน จะกำหนดในข้อบังคับให้มีการประชุมใหญ่ประกอบด้วยผู้แทนสมาชิกก็ได้

วิธีการเลือกตั้งผู้แทนสมาชิก จำนวนผู้แทนสมาชิก และการดำรงตำแหน่งให้เป็นไปตามที่กำหนดในข้อบังคับ

มาตรา ๒๗ ให้คณะผู้จัดตั้งสหกรณ์ จำกัดนัดสมาชิกมาประชุมกันเป็นการประชุมใหญ่สามัญครั้งแรกภายในเก้าสิบวัน นับแต่วันที่จดทะเบียนสหกรณ์ จำกัดเพื่อตั้งคณะกรรมการและมอบหมายการทั้งปวงให้แก่คณะกรรมการ

การประชุมใหญ่สามัญครั้งต่อไป ให้คณะกรรมการเรียกประชุมอย่างน้อยปีละหนึ่งครั้งภายในหนึ่งร้อยห้าสิบวันนับแต่วันสิ้นปีทางบัญชีของสหกรณ์นั้น

มาตรา ๒๘ คณะกรรมการจะเรียกประชุมใหญ่วิสามัญเมื่อใดก็ได้แต่จะเห็นสมควร แต่ถ้านายทะเบียนสหกรณ์มีหนังสือแจ้งให้เรียกประชุมใหญ่วิสามัญ หรือในกรณีที่สหกรณ์จำกัดขาดทุนเกินกึ่งของจำนวนทุนเรือนหุ้นที่ชำระแล้วต้องเรียกประชุมใหญ่วิสามัญโดยมิชักช้า

สมาชิกซึ่งมีจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในห้าของจำนวนสมาชิกทั้งหมด หรือไม่น้อยกว่าห้าสิบคน หรือผู้แทนสมาชิกในกรณีที่ผู้แทนสมาชิกตามมาตรา ๒๖ ซึ่งมีจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในห้าของจำนวนผู้แทนสมาชิกทั้งหมด หรือไม่น้อยกว่าห้าสิบห้าคน ลงลายมือชื่อทำหนังสือร้องขอเพื่อการใดการหนึ่งต่อคณะกรรมการให้เรียกประชุมใหญ่วิสามัญเมื่อใดก็ได้

ในกรณีที่สมาชิกหรือผู้แทนสมาชิกของสหกรณ์จำกัดเป็นผู้ร้องขอให้เรียกประชุมใหญ่วิสามัญ ให้คณะกรรมการเรียกประชุมใหญ่วิสามัญภายในสามสิบวันนับแต่วันที่รับคำร้องขอ

เล่ม ๘๕ ตอนที่ ๕๕ ราชกิจจานุเบกษา ๑๕ มิถุนายน ๒๕๑๑

ถ้าคณะกรรมการไม่เรียกประชุมใหญ่วิสามัญภายในกำหนดระยะเวลาดังกล่าว ให้นายทะเบียนสหกรณ์หรือผู้ที่นายทะเบียนสหกรณ์มอบหมายมีอำนาจเรียกประชุมใหญ่วิสามัญได้ภายในระยะเวลาตามที่เห็นสมควร

มาตรา ๒๘ การประชุมใหญ่ของสหกรณ์จำกัดต้องมีสมาชิกมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งจำนวนของสมาชิกทั้งหมดหรือไม่น้อยกว่าหนึ่งร้อยคน แต่ถ้าที่ประชุมใหญ่ประกอบด้วยผู้แทนสมาชิกต้องมีผู้แทนสมาชิกมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งจำนวนของผู้แทนสมาชิกทั้งหมดหรือไม่น้อยกว่าห้าสิบคน จึงจะเป็นองค์ประชุม

มาตรา ๓๐ ในการประชุมใหญ่ของสหกรณ์จำกัด ถ้าสมาชิกหรือผู้แทนสมาชิก แล้วแต่กรณี มาประชุมไม่ครบองค์ประชุม ให้นัดประชุมใหญ่อีกครั้งหนึ่งภายในสิบสี่วันนับแต่วันที่นัดประชุมครั้งแรก ในการประชุมครั้งหลังนี้ ถ้ามิใช่การประชุมใหญ่วิสามัญที่สมาชิกร้องขอให้เรียกประชุมแล้ว เมื่อมีสมาชิกหรือผู้แทนสมาชิก แล้วแต่กรณี มาประชุมไม่น้อยกว่าหนึ่งในสิบของจำนวนสมาชิกหรือผู้แทนสมาชิกทั้งหมด หรือไม่น้อยกว่าสิบคน ก็ให้ถือเป็นองค์ประชุม

สมาชิกคนหนึ่งแม้จะถือหุ้นจำนวนเท่าใดก็ตาม ให้มีเสียงหนึ่งในการลงคะแนน ถ้าคะแนนเสียงเท่ากัน ให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด การวินิจฉัยชี้ขาดของที่ประชุมใหญ่ให้ถือเสียงข้างมาก เว้นแต่ในกรณีดังต่อไปนี้ ให้ถือเสียงสองในสามของจำนวนสมาชิกที่มาประชุม

- (๑) การแก้ไขเพิ่มเติมข้อบังคับ
- (๒) การเลิกสหกรณ์จำกัด
- (๓) การอื่นใดที่ข้อบังคับกำหนดให้ใช้เสียงสองในสามของจำนวนสมาชิกที่มาประชุม

ในการประชุมใหญ่ สมาชิกหรือผู้แทนสมาชิกจะมอบอำนาจให้ผู้อื่นมาประชุมแทนตนไม่ได้

มาตรา ๓๑ ในการจัดสรรกำไรสุทธิประจำปีของสหกรณ์จำกัด ให้จัดสรรเป็นเงินสำรองไม่น้อยกว่าร้อยละสิบของกำไรสุทธิ และเป็นค่าบำรุงสนับสนุนสหกรณ์แห่งประเทศไทยร้อยละห้าของกำไรสุทธิ แต่ต้องไม่เกินห้าพันบาท

กำไรสุทธิประจำปีที่เหลือจากการจัดสรรเป็นเงินสำรองและค่าบำรุงสนับสนุนสหกรณ์แห่งประเทศไทยแล้ว ที่ประชุมใหญ่อาจจัดสรรได้ดังต่อไปนี้

(๑) จ่ายเป็นเงินปันผลตามหุ้นที่ชำระแล้วตามที่กำหนดในข้อบังคับแต่ไม่เกินอัตราร้อยละแปดต่อปี

(๒) จ่ายเป็นเงินเฉลี่ยคืนให้แก่สมาชิกตามส่วนธุรกิจที่สมาชิกได้ทำไว้กับสหกรณ์จำกัดในระหว่างปีตามที่กำหนดในข้อบังคับ

(๓) จ่ายเป็นเงินโบนัสแก่กรรมการและเจ้าหน้าที่ของสหกรณ์จำกัดตามที่กำหนดในข้อบังคับแต่ไม่เกินร้อยละสิบของกำไรสุทธิ

(๔) จ่ายเป็นทุนสะสมไว้เพื่อดำเนินการอย่างหนึ่งอย่างใดของสหกรณ์จำกัดตามที่กำหนดในข้อบังคับ

มาตรา ๓๒ เงินสำรองตามมาตรา ๓๑ จะถอนจากบัญชีเงินสำรองได้เพื่อชดเชยการขาดทุนเท่านั้น

มาตรา ๓๓ เงินของสหกรณ์จำกัดนั้น สหกรณ์อาจฝากหรือลงทุนได้ดังต่อไปนี้

(๑) ฝากในธนาคารซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ความช่วยเหลือทางการเงินแก่สหกรณ์ หรือในธนาคารออมสินหรือชุมนุมสหกรณ์

(๒) ฝากในสหกรณ์อื่น หรือในธนาคารใด ๆ ในกรณีที่ไม่มีการตาม (๑) ในท้องถิ่นนั้น โดยได้รับความเห็นชอบจากนายทะเบียนสหกรณ์

(๓) ชื่อหลักทรัพย์ของรัฐบาล

มาตรา ๓๔ ให้สหกรณ์จำกัดซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อการขายผลิตผลการเกษตรที่สมาชิกผลิตขึ้น ชื่อหรือรวบรวมผลิตผลจากสมาชิกก่อนผู้อื่น

หมวด ๓

การควบคุมสหกรณ์จำกัด

มาตรา ๓๕ นายทะเบียนสหกรณ์ รองนายทะเบียนสหกรณ์ ผู้ตรวจการสหกรณ์ ผู้สอบบัญชี หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งนายทะเบียนสหกรณ์มอบหมาย มีอำนาจออกคำสั่งเป็นหนังสือให้คณะกรรมการ ผู้ตรวจสอบกิจการ พนักงานอื่น สมาชิกหรือผู้แทนสมาชิกของสหกรณ์จำกัด มาชี้แจงข้อเท็จจริงเกี่ยวกับกิจการของสหกรณ์จำกัด หรือให้ส่งเอกสารเกี่ยวกับการดำเนินงานหรือรายงานการประชุมของสหกรณ์จำกัดได้

มาตรา ๓๖ เพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้ ให้นายทะเบียนสหกรณ์ รองนายทะเบียนสหกรณ์ ผู้ตรวจการสหกรณ์

เล่ม ๘๕ ตอนที่ ๕๕ ราชกิจจานุเบกษา ๑๘ มิถุนายน ๒๕๑๑

ผู้สอบบัญชี หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งนายทะเบียนสหกรณ์มอบหมาย มีอำนาจเข้าไปตรวจสอบในสำนักงานของสหกรณ์จำกัด ในระหว่างเวลาทำงานของสหกรณ์จำกัดได้ ให้ผู้ซึ่งเกี่ยวข้องกับอำนาจความสะดวกหรือช่วยเหลือ หรือให้คำชี้แจงแก่ผู้ปฏิบัติการตามสมควร

ให้ผู้ปฏิบัติการตามวรรคหนึ่ง แสดงบัตรประจำตัวต่อผู้ซึ่งเกี่ยวข้อง

บัตรประจำตัวตามวรรคสองให้เป็นไปตามแบบที่รัฐมนตรีกำหนด

มาตรา ๓๗ ให้สหกรณ์จำกัดจัดทำทะเบียนดังต่อไปนี้

(๑) ทะเบียนสมาชิกซึ่งอย่างน้อยต้องมีรายการ

(ก) ชื่อ ประเภท และที่ตั้งสำนักงานของสหกรณ์จำกัด

(ข) ชื่อ สัญชาติ และที่อยู่ของสมาชิก

(ค) วันที่เข้าเป็นสมาชิก

(๒) ทะเบียนหุ้นซึ่งอย่างน้อยต้องมีรายการ

(ก) ชื่อ ประเภท และที่ตั้งสำนักงานของสหกรณ์จำกัด

(ข) ชื่อของสมาชิกซึ่งถือหุ้น มูลค่าหุ้น จำนวนหุ้น และเงินค่าหุ้นที่ชำระแล้ว

(ก) วันที่ถือหุ้น

ให้สหกรณ์จำกัดเก็บรักษาทะเบียนตาม (๑) และ (๒) ไว้ที่สำนักงานของสหกรณ์จำกัด และให้ส่งสำเนาทะเบียนนั้นแก่นายทะเบียนสหกรณ์ภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่จดทะเบียน

เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงรายการในทะเบียนสมาชิกหรือทะเบียนหุ้น ให้แจ้งการเปลี่ยนแปลงต่อนายทะเบียนสหกรณ์ภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่มีการเปลี่ยนแปลง

มาตรา ๓๘ ให้สหกรณ์จำกัดจัดทำบัญชีอย่างน้อยครั้งหนึ่งทุกรอบสิบสองเดือน อันจัดว่าเป็นรอบปีทางบัญชีของสหกรณ์จำกัด

งบดุลนั้นต้องมีรายการแสดงทรัพย์สินและหนี้สินของสหกรณ์จำกัด กับทั้งบัญชีกำไรขาดทุนตามแบบที่นายทะเบียนสหกรณ์กำหนด

งบดุลนั้นต้องทำให้แล้วเสร็จและจัดให้มีผู้สอบบัญชีตรวจสอบแล้วนำเสนอเพื่ออนุมัติในที่ประชุมใหญ่ของสหกรณ์จำกัดภายในหนึ่งร้อยห้าสิบวันนับแต่วันสิ้นปีทางบัญชี

มาตรา ๓๘ ให้สหกรณ์จำกัดจัดทำรายงานประจำปีแสดงผลการดำเนินงานของสหกรณ์จำกัดเสนอต่อที่ประชุมใหญ่ในคราวที่เสนองบดุล และให้ส่งสำเนารายงานกับงบดุลไปยังนายทะเบียนสหกรณ์ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่มีการประชุม

มาตรา ๔๐ ให้สหกรณ์จำกัดเก็บรักษารายงานประจำปีแสดงผลการดำเนินงานของสหกรณ์จำกัด งบดุล พร้อมทั้งข้อบังคับ และกฎหมายว่าด้วยสหกรณ์ไว้ที่สำนักงานของสหกรณ์จำกัด เพื่อให้สมาชิกขอตรวจดูได้

มาตรา ๔๑ ในกรณีที่มีการแก้ไขเพิ่มเติมข้อบังคับ ให้สหกรณ์จำกัดจดทะเบียนการแก้ไขเพิ่มเติมข้อบังคับนั้นต่อนายทะเบียนสหกรณ์ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ประชุมใหญ่ลงมติ แต่ถ้านายทะเบียนสหกรณ์เห็นว่าการแก้ไขเพิ่มเติมข้อบังคับข้อใดขัดต่อมาตรา ๑๑ ก็ให้นายทะเบียนสหกรณ์สั่งให้แก้ไข ถ้าไม่แก้ไขก็ให้ส่งไม่รับจดทะเบียนการแก้ไขเพิ่มเติมข้อบังคับข้อนั้น

ในกรณีที่มีการแก้ไขเพิ่มเติมข้อบังคับโดยการเปลี่ยนชื่อ ให้สหกรณ์จำกัดนั้นคืนใบสำคัญรับจดทะเบียนตามมาตรา ๑๘ และให้นายทะเบียนสหกรณ์ออกใบสำคัญรับจดทะเบียนการเปลี่ยนชื่อให้แก่สหกรณ์จำกัดด้วย

เล่ม ๘๕ ตอนที่ ๕๕ ราชกิจจานุเบกษา ๑๘ มิถุนายน ๒๕๑๑

การเปลี่ยนชื่อของสหกรณ์จำกัดนั้น ย่อมไม่กระทบ
กระเทือนถึงสิทธิหรือความรับผิดชอบใด ๆ ของสหกรณ์จำกัด

มาตรา ๔๒ สหกรณ์จำกัดอาจเปลี่ยนประเภทของสหกรณ์
ได้โดยการแก้ไขเพิ่มเติมข้อบังคับ

เมื่อที่ประชุมใหญ่ได้มีมติให้เปลี่ยนประเภทของสหกรณ์
แล้ว ให้สหกรณ์จำกัดแจ้งเป็นหนังสือไปยังเจ้าหนี้ทั้งปวงของ
สหกรณ์จำกัด และให้ปิดประกาศหนังสือดังกล่าวไว้ที่สำนักงาน
ของสหกรณ์จำกัด ที่ทำการสหกรณ์และที่ว่าการอำเภอแห่ง
ท้องที่ที่สหกรณ์จำกัดนั้นตั้งอยู่ ถ้าเจ้าหนี้มีข้อคัดค้าน ก็ให้ส่ง
คำคัดค้านไปยังสหกรณ์จำกัดภายในหกสิบวันนับแต่วันที่ได้รับ
แจ้ง

ถ้าไม่มีเจ้าหนี้คัดค้านภายในกำหนดเวลาดังกล่าว ก็ให้ถือว่า
ไม่มีการคัดค้าน และสหกรณ์จำกัดอาจจดทะเบียนแก้ไข
เพิ่มเติมข้อบังคับตามมาตรา ๔๑ ได้

ถ้ามีเจ้าหนี้คัดค้าน สหกรณ์จำกัดจะจดทะเบียนแก้ไข
เพิ่มเติมข้อบังคับเมื่อได้ชำระหนี้หรือได้ให้ประกันการชำระหนี้
รายนั้นแล้ว

ในการขอจดทะเบียนแก้ไขเพิ่มเติมข้อบังคับตามมาตรา ๔๑
ให้สหกรณ์จำกัดยื่นหนังสือรับรองด้วยว่า ได้แจ้งไปยังเจ้าหนี้

ทั้งปวงนั้นแล้วไม่มีผู้ใดคัดค้านภายในเวลาที่กำหนด หรือในกรณีที่มีเจ้าหน้าที่คัดค้าน สหกรณ์จำกัดได้ชำระหนี้หรือได้ให้ประกันการชำระหนี้รายนั้นแล้ว

มาตรา ๔๓ ในกรณีที่กรรมการ ผู้จัดการ หรือพนักงานอื่นของสหกรณ์จำกัดทำให้สหกรณ์จำกัดเสียหาย ถ้าสหกรณ์จำกัดไม่ร้องทุกข์หรือฟ้องคดี ให้นายทะเบียนสหกรณ์ร้องทุกข์หรือฟ้องคดีได้และให้พนักงานอัยการรับว่าต่างให้สหกรณ์จำกัดและให้สหกรณ์จำกัดชดใช้ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการร้องทุกข์ ฟ้องคดีหรือการว่าต่างแก่นายทะเบียนสหกรณ์หรือพนักงานอัยการแล้วแต่กรณี

มาตรา ๔๔ ให้นายทะเบียนสหกรณ์แต่งตั้งผู้สอบบัญชีเพื่อตรวจสอบบัญชีของสหกรณ์อย่างน้อยปีละครั้ง

การตรวจสอบบัญชีนั้น ให้ปฏิบัติตามระเบียบที่นายทะเบียนสหกรณ์กำหนดและให้เสนอรายงานการสอบบัญชีตามแบบที่นายทะเบียนสหกรณ์กำหนด

มาตรา ๔๕ ให้นายทะเบียนสหกรณ์แต่งตั้งผู้ตรวจการสหกรณ์เพื่อตรวจสอบกิจการ และภาวะการเงินของสหกรณ์ได้ตามที่นายทะเบียนสหกรณ์กำหนด เมื่อตรวจสอบแล้วให้เสนอรายงานการตรวจสอบต่อนายทะเบียนสหกรณ์

มาตรา ๔๖ ถ้าที่ประชุมใหญ่ของสหกรณ์จำกัดลงมติอันเป็นการฝ่าฝืนกฎหมายหรือข้อบังคับของสหกรณ์ ให้นายทะเบียนสหกรณ์มีอำนาจสั่งเพิกถอนมตินั้นได้

มาตรา ๔๗ ในกรณีที่คณะกรรมการกระทำการไม่ถูกต้องในการปฏิบัติหน้าที่ของตนจนทำให้เสื่อมเสียผลประโยชน์ของสหกรณ์จำกัด หรือสมาชิก หรือสหกรณ์จำกัดมีข้อบกพร่องเกี่ยวกับการเงินหรือการบัญชีตามรายงานการสอบบัญชีตามมาตรา ๔๔ หรือกิจการหรือภาวะการเงินตามรายงานการตรวจสอบตามมาตรา ๔๕ ให้นายทะเบียนสหกรณ์ ผู้สอบบัญชี หรือผู้ตรวจการสหกรณ์ แล้วแต่กรณี ซึ่งเป็นผู้รู้หรือพบข้อบกพร่องนั้นแจ้งเป็นหนังสือ สั่งให้คณะกรรมการดำเนินการแก้ไขข้อบกพร่องตามวิธีการที่นายทะเบียนสหกรณ์กำหนดให้แล้วเสร็จภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้ง ถ้าไม่แก้ไขให้แล้วเสร็จภายในกำหนดเวลาดังกล่าวโดยไม่มีเหตุผลพอสมควร และนายทะเบียนสหกรณ์เห็นว่ายังไม่สมควรจะสั่งให้เลิกสหกรณ์จำกัดตามมาตรา ๕๑ แล้ว ให้นายทะเบียนสหกรณ์มีอำนาจออกคำสั่งเป็นหนังสือให้ปฏิบัติการดังต่อไปนี้ได้

(๑) ให้คณะกรรมการออกจากตำแหน่งกรรมการทั้งคณะหรือให้กรรมการซึ่งเกี่ยวข้องกับกรณีนี้ออกจากตำแหน่งกรรมการ

(๒) ให้ระงับการปฏิบัติบางส่วนที่เป็นเหตุให้เกิดข้อบกพร่องหรือเสื่อมเสียผลประโยชน์ของสหกรณ์จำกัดหรือสมาชิก

(๓) ให้หยุดดำเนินการชั่วคราวเพื่อปฏิบัติการแก้ไขข้อบกพร่องนั้นให้แล้วเสร็จตามวิธีการภายในระยะเวลาที่นายทะเบียนสหกรณ์กำหนด

มาตรา ๔๔ ในกรณีที่นายทะเบียนสหกรณ์สั่งให้คณะกรรมการออกจากตำแหน่งกรรมการทั้งคณะ ให้นายทะเบียนสหกรณ์ตั้งคณะกรรมการชั่วคราวขึ้นคณะหนึ่ง มีอำนาจและหน้าที่เช่นเดียวกับคณะกรรมการและให้อยู่ในตำแหน่งไม่เกินหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่แต่งตั้ง

ให้คณะกรรมการชั่วคราวได้รับคำตอบแทนเช่นเดียวกับที่คณะกรรมการได้รับ

ก่อนที่จะพ้นจากตำแหน่งกรรมการให้คณะกรรมการชั่วคราวจัดให้มีการประชุมใหญ่เพื่อเลือกตั้งกรรมการขึ้นใหม่ทั้งคณะตามวิธีการที่กำหนดในข้อบังคับ

มาตรา ๔๕ ในกรณีที่นายทะเบียนสหกรณ์สั่งให้กรรมการบางคนออกจากตำแหน่งกรรมการ ให้นายทะเบียนสหกรณ์ตั้ง

สมาชิกเป็นกรรมการแทน และให้ผู้ซึ่งเป็นกรรมการใหม่
ดำรงตำแหน่งกรรมการเท่าระยะเวลาของผู้ซึ่งตนแทน

หมวด ๔

การเลิกสหกรณ์จำกัด

มาตรา ๕๐ สหกรณ์จำกัดย่อมเลิกด้วยเหตุหนึ่งเหตุใดดัง
ต่อไปนี้

(๑) ถ้ามีข้อบังคับกำหนดให้เลิกในกรณีใด เมื่อมีกรณี
นั้น

(๒) เมื่อสหกรณ์จำกัดมีจำนวนสมาชิกเหลือน้อยกว่า
สิบคน

(๓) เมื่อที่ประชุมใหญ่ลงมติให้เลิก

(๔) เมื่อล้มละลาย

(๕) เมื่อนายทะเบียนสหกรณ์สั่งให้เลิกตามมาตรา ๕๑

ให้สหกรณ์จำกัดที่เลิกตาม (๑) (๒) (๓) หรือ (๔)
แจ้งให้นายทะเบียนสหกรณ์ทราบภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่เลิก
ให้นายทะเบียนสหกรณ์ปิดประกาศการเลิกสหกรณ์นั้น และให้
นำความในมาตรา ๔๒ วรรคสอง เกี่ยวกับการปิดประกาศมาใช้
บังคับโดยอนุโลม

มาตรา ๕๑ นายทะเบียนสหกรณ์มีอำนาจสั่งเลิกสหกรณ์
จำกัดได้เมื่อปรากฏว่า

(๑) สมาชิกเกินกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมด
แจ้งเป็นหนังสือต่อนายทะเบียนสหกรณ์ขอให้เลิกสหกรณ์จำกัด
โดยแสดงเหตุผลที่ขอให้เลิกอย่างละเอียด

(๒) สหกรณ์จำกัดไม่เริ่มดำเนินการภายในหนึ่งปีนับ
แต่วันที่จดทะเบียน หรือหยุดดำเนินการติดต่อกันเป็นเวลา
สองปี นับแต่วันที่หยุดดำเนินการ

(๓) สหกรณ์จำกัดไม่อาจดำเนินการให้เป็นผลดีหรือ
การดำเนินการของสหกรณ์จำกัดก่อให้เกิดความเสียหายแก่
สหกรณ์หรือประโยชน์ส่วนรวม

มาตรา ๕๒ สหกรณ์จำกัดที่ถูกสั่งเลิกตามมาตรา ๕๑ (๒)
หรือ (๓) มีสิทธิอุทธรณ์ต่อรัฐมนตรีโดยยื่นอุทธรณ์ต่อนาย
ทะเบียนสหกรณ์ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่รับคำสั่ง

คำวินิจฉัยของรัฐมนตรีให้เป็นที่สุด

มาตรา ๕๓ เมื่อสหกรณ์จำกัดใดเลิกไปด้วยเหตุหนึ่งเหตุใด
ตามที่ระบุไว้ในมาตรา ๕๑ ให้จัดการชำระบัญชีตามบทบัญญัติ
ในส่วนที่ ๕ ว่าด้วยการชำระบัญชี

ส่วนที่ ๒

สหกรณ์ไม่จำกัด

หมวด ๑

การจดทะเบียนสหกรณ์ไม่จำกัด การดำเนินงาน

และการควบคุมสหกรณ์ไม่จำกัด

มาตรา ๕๔ คณะบุคคลซึ่งมีจำนวนไม่น้อยกว่าสิบคนจะจดทะเบียนเป็นสหกรณ์ไม่จำกัดตามมาตรา ๗ (๒) ได้ ต้อง

(๑) มีกิจการร่วมกันตามประเภทสหกรณ์ที่ขอจดทะเบียน
และในการดำเนินกิจการร่วมกันนั้นมิวัตถุประสงค์เพื่อช่วยเหลือ
ซึ่งกันและกัน

(๒) เป็นบุคคลธรรมดาบรรลุนิติภาวะมีคุณสมบัติตามที่กำหนดในข้อบังคับประกอบอาชีพตามที่รัฐมนตรีประกาศ
กำหนด และสมัครใจเป็นสมาชิกสหกรณ์

(๓) มีข้อบังคับถูกต้องตามมาตรา ๕๕

มาตรา ๕๕ ข้อบังคับสหกรณ์ไม่จำกัดอย่างน้อยต้องมี
รายการตามมาตรา ๑๔ (๑) (๒) (๓) (๔) (๖)
(๗) (๘) และ (๙)

มาตรา ๕๖ ให้นำความในมาตรา ๑๒ มาใช้บังคับโดยอนุโลมแก่การจดทะเบียนสหกรณ์ไม่จำกัด

มาตรา ๕๗ การรับจดทะเบียนสหกรณ์ไม่จำกัด จะกระทำได้อีกเมื่อสมาชิกทุกคนมีถิ่นที่อยู่ในตำบลเดียวกันหรือตำบลใกล้เคียงกัน ตามที่นายทะเบียนสหกรณ์เห็นสมควร และให้นำความในมาตรา ๑๓ มาตรา ๑๕ และมาตรา ๑๖ มาใช้บังคับแก่การรับจดทะเบียนและการอุทธรณ์ของสหกรณ์ไม่จำกัดโดยอนุโลม

มาตรา ๕๘ สหกรณ์ไม่จำกัดที่จดทะเบียนแล้วเป็นนิติบุคคล และให้นายทะเบียนสหกรณ์ออกไปสำคัญรับจดทะเบียนนั้นแก่สหกรณ์ไม่จำกัด และให้ถือว่าผู้ลงชื่อขอจดทะเบียนสหกรณ์ ไม่จำกัดและผู้ที่มีชื่ออยู่ในบัญชีรายชื่อตามมาตรา ๕๖ เป็นสมาชิกสหกรณ์ไม่จำกัดนับตั้งแต่วันที่นายทะเบียนสหกรณ์รับจดทะเบียนเป็นสหกรณ์ไม่จำกัด

ในกรณีที่ผู้ขอเข้าเป็นสมาชิกสหกรณ์ไม่จำกัดภายหลังที่สหกรณ์ไม่จำกัดได้จดทะเบียนแล้ว ให้ถือว่าได้เป็นสมาชิกเมื่อที่ประชุมใหญ่ได้รับรองการเป็นสมาชิก

มาตรา ๕๕ การประชุมใหญ่สามัญ และการประชุมใหญ่
วิสามัญของสหกรณ์ไม่จำกัด ให้นำความในมาตรา ๒๗ และ
มาตรา ๒๘ มาใช้บังคับโดยอนุโลม เว้นแต่การประชุมใหญ่
สามัญให้คณะกรรมการเรียกประชุมอย่างน้อยปีละสองครั้ง

การประชุมใหญ่ของสหกรณ์ไม่จำกัดต้องมีสมาชิกมา
ประชุมไม่น้อยกว่าสองในสามของจำนวนสมาชิกทั้งหมด จึงจะ
เป็นองค์ประชุม

มาตรา ๖๐ ในการประชุมใหญ่ของสหกรณ์ไม่จำกัด ถ้ามี
สมาชิกมาประชุมไม่ครบองค์ประชุมให้นัดประชุมใหญ่อีก
ครั้งหนึ่ง ภายในสิบสี่วันนับแต่วันที้นัดประชุมครั้งแรก ในการ
ประชุมครั้งหลังนี้ ถ้ามิใช่การประชุมใหญ่วิสามัญที่สมาชิก
ร้องขอให้เรียกประชุมแล้ว เมื่อมีสมาชิกมาประชุมไม่น้อยกว่า
หนึ่งในสี่ของจำนวนสมาชิกทั้งหมดหรือไม่น้อยกว่าสิบคน ก็ให้
ถือเป็นองค์ประชุม

สมาชิกคนหนึ่งให้มีเสียงหนึ่งในการลงคะแนน ถ้าคะแนน
เสียงเท่ากัน ให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียง
หนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด การวินิจฉัยชี้ขาดของที่ประชุมใหญ่ให้
ถือเสียงข้างมาก เว้นแต่ในกรณีดังต่อไปนี้ให้ถือเสียงสอง
ในสามของจำนวนสมาชิกที่มาประชุม

(๑) การรับสมาชิกใหม่

(๒) การแก้ไขเพิ่มเติมข้อบังคับ

(๓) การเลิกสหกรณ์ไม่จำกัด

(๔) การอื่นใดที่ข้อบังคับกำหนดให้ใช้เสียงสองในสาม
ของจำนวนสมาชิกที่มาประชุม

ในการประชุมใหญ่ สมาชิกจะมอบอำนาจให้ผู้อื่นมา
ประชุมแทนตนไม่ได้

มาตรา ๖๑ ในการจัดสรรกำไรสุทธิประจำปีของสหกรณ์
ไม่จำกัด ให้จัดสรรดังต่อไปนี้

(๑) ร้อยละห้า เป็นทุนเพื่อสาธารณประโยชน์ของ
สหกรณ์ไม่จำกัด

(๒) ร้อยละห้า สมทบทุนกลางของบรรดาสหกรณ์ไม่
จำกัด

(๓) ร้อยละห้า เป็นค่าบำรุงสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย แต่ต้องไม่เกินห้าพันบาท ส่วนที่เกินห้าพันบาท
ให้นำไปสมทบเงินสำรองของสหกรณ์ไม่จำกัด

(๔) ไม่น้อยกว่าร้อยละแปดสิบห้า เป็นเงินสำรองของ
สหกรณ์ไม่จำกัด

เล่ม ๘๕ ตอนที่ ๕๕ ราชกิจจานุเบกษา ๑๕ มิถุนายน ๒๕๑๑

มาตรา ๖๒ เงินสำรองตามมาตรา ๖๑ (๔) จะถอนจากบัญชีเงินสำรองได้เพื่อชดเชยการขาดทุนเท่านั้น

มาตรา ๖๓ ทุนเพื่อสาธารณประโยชน์ของสหกรณ์ไม่จำกัดตามมาตรา ๖๑ (๑) นั้น จะจ่ายได้เฉพาะเพื่อการอันเป็นสาธารณประโยชน์ในท้องถิ่น การส่งเสริมกิจการสหกรณ์หรือการศึกษาอบรมทางสหกรณ์ ทั้งนี้ตามที่ได้รับอนุมัติจากที่ประชุมใหญ่ และได้รับความเห็นชอบจากนายทะเบียนสหกรณ์รองนายทะเบียนสหกรณ์หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งได้รับมอบหมายจากนายทะเบียนสหกรณ์

มาตรา ๖๔ ทุนกลางของบรรดาสหกรณ์ไม่จำกัดตามมาตรา ๖๑ (๒) นั้น ให้กระทรวงพัฒนาการแห่งชาติจัดการฝากไว้ที่ธนาคารตามมาตรา ๓๓ (๑) หรือลงทุนตามระเบียบที่กระทรวงพัฒนาการแห่งชาติกำหนด หากปรากฏว่าสหกรณ์ไม่จำกัดรายใดมีหนี้สินมากและเมื่อพิจารณามูลเหตุของหนี้สินและฐานะความเป็นอยู่ของสมาชิกไม่สมควรให้สมาชิกออกส่วนสมทบทั้งหมดหรือบางส่วนเข้าในทรัพย์สินของสหกรณ์ไม่จำกัดเพื่อชำระหนี้สิน ให้นายทะเบียนสหกรณ์มีอำนาจถอนเงินส่วนใดส่วนหนึ่งจากทุนนี้ เพื่อชำระหนี้สินของสหกรณ์ไม่จำกัดนั้นแก่

เล่ม ๘๕ ตอนที่ ๕๕ ราชกิจจานุเบกษา ๑๕ มิถุนายน ๒๕๑๑

เจ้าหน้าที่ได้ตามที่เห็นสมควร แต่ต้องได้รับอนุญาตจากรัฐมนตรี
ก่อน ดอกผลที่เกิดขึ้นจากทุนกลางให้สมทบเป็นทุนกลางด้วย

ทุนสหกรณ์กลางที่ได้ตั้งไว้แล้วตามมาตรา ๑๕ ตี (๒)
แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พุทธศักราช ๒๔๗๑ ซึ่งแก้ไข
เพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติสหกรณ์ แก้ไขเพิ่มเติม พุทธศักราช
๒๔๗๓ รวมทั้งดอกผลที่เกิดขึ้นนั้น ให้ถือเป็นทุนกลางตาม
วรรคหนึ่ง

มาตรา ๖๕ เงินของสหกรณ์ไม่จำกัดนั้น อาจฝากหรือลง
ทุนตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๓๓

มาตรา ๖๖ ให้สหกรณ์ไม่จำกัดซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อการ
ขายผลิตผลการเกษตรที่สมาชิกผลิตขึ้นหรือรวบรวมผลิตผล
จากสมาชิกก่อนผู้อื่น

มาตรา ๖๗ ให้สหกรณ์ไม่จำกัดจัดทำทะเบียนสมาชิกและ
ให้นำความในมาตรา ๓๗ เกี่ยวกับทะเบียนสมาชิกและการเปลี่ยนแปลง
รายการในทะเบียนสมาชิกรวมมาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา ๖๘ สหกรณ์ไม่จำกัดอาจเปลี่ยนเป็นสหกรณ์จำกัด
ได้ โดยดำเนินการดังต่อไปนี้

(๑) แก้ไขเพิ่มเติมข้อบังคับให้มีรายการตามที่มาตรา ๑๔
กำหนด

เล่ม ๕๕ ตอนที่ ๕๕ ราชกิจจานุเบกษา ๑๕ มิถุนายน ๒๕๑๑

---

(๒) ให้ที่ประชุมใหญ่ลงมติกำหนดเงินสำรองของสหกรณ์ไม่จำกัดเป็นเงินสำรองของสหกรณ์จำกัด

เมื่อได้ดำเนินการตาม (๑) และ (๒) แล้ว ให้สหกรณ์ไม่จำกัดแจ้งไปยังเจ้าหน้าที่เพื่อให้เจ้าหน้าที่คัดค้านและให้นำความในมาตรา ๔๒ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา ๖๕ นอกจากที่บัญญัติไว้ในหมวดนี้แล้ว การจดทะเบียน การดำเนินงานและการควบคุมของสหกรณ์ไม่จำกัดให้นำบทบัญญัติในส่วนที่ ๑ ว่าด้วยสหกรณ์จำกัดมาใช้บังคับโดยอนุโลม

หมวด ๒

การเลิกสหกรณ์ไม่จำกัด

มาตรา ๗๐ สหกรณ์ไม่จำกัดย่อมเลิกด้วยเหตุหนึ่งเหตุใดตามที่ระบุไว้ในมาตรา ๕๐ หรือนายทะเบียนสหกรณ์สั่งให้เลิกตามเหตุที่ระบุไว้ในมาตรา ๕๑

มาตรา ๗๑ ให้นำความในมาตรา ๕๐ วรรคสอง และมาตรา ๕๒ เกี่ยวกับการเลิกและการอุทธรณ์ของสหกรณ์จำกัดมาใช้บังคับโดยอนุโลมแก่สหกรณ์ไม่จำกัด ส่วนการชำระบัญชีนั้นให้เป็นไปตามบทบัญญัติในส่วนที่ ๕ ว่าด้วยการชำระบัญชี

ส่วนที่ ๓

ชุมนุมสหกรณ์

มาตรา ๗๒ สหกรณ์ตั้งแต่สามสหกรณ์ขึ้นไป ที่ประสงค์จะร่วมกันดำเนินกิจการเพื่อให้เกิดประโยชน์ตามวัตถุประสงค์ของสหกรณ์ที่เข้าร่วมกันนั้น อาจรวมกันจัดตั้งเป็นชุมนุมสหกรณ์ได้

มาตรา ๗๓ การจัดตั้งชุมนุมสหกรณ์จะกระทำได้อต่อเมื่อที่ประชุมใหญ่ของสหกรณ์แต่ละสหกรณ์ได้มีมติให้เข้าร่วมในการจัดตั้งชุมนุมสหกรณ์นั้นได้

มาตรา ๗๔ การจัดตั้ง การจดทะเบียน การดำเนินงาน การประชุมใหญ่ การควบคุม การเลือกตั้งและอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการและการเลิกชุมนุมสหกรณ์ให้นำบทบัญญัติในส่วนที่ ๑ ว่าด้วยสหกรณ์จำกัด มาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา ๗๕ ในการดำเนินการจัดตั้งชุมนุมสหกรณ์ ให้คณะกรรมการของแต่ละสหกรณ์ตั้งผู้แทนขึ้นสหกรณ์ละหนึ่งคน ประกอบเป็นคณะผู้จัดตั้งชุมนุมสหกรณ์เพื่อดำเนินการจัดตั้งชุมนุมสหกรณ์

เล่ม ๘๕ ตอนที่ ๕๕ ราชกิจจานุเบกษา ๑๕ มิถุนายน ๒๕๑๑

มาตรา ๗๖ การขอจดทะเบียนชุมนุมสหกรณ์นั้น ให้คณะผู้จัดตั้งชุมนุมสหกรณ์อย่างน้อยสามคนลงลายมือชื่อขึ้นคำขอต่อนายทะเบียนสหกรณ์

มาตรา ๗๗ ให้ชุมนุมสหกรณ์ที่ได้จดทะเบียนแล้วเป็นนิติบุคคล และเป็นสหกรณ์จำกัดตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๗๘ การประชุมใหญ่ชุมนุมสหกรณ์ต้องประกอบด้วยผู้แทนสหกรณ์ซึ่งคณะกรรมการของสหกรณ์แต่ละสหกรณ์เลือกตั้งขึ้นมีจำนวนตามที่กำหนดในข้อบังคับของชุมนุมสหกรณ์ และต้องมีผู้แทนสหกรณ์มาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนผู้แทนสหกรณ์ทั้งหมด จึงจะเป็นองค์ประชุม

๗๗ ในการประชุมใหญ่ชุมนุมสหกรณ์ ให้มีเสียงในการลงคะแนนสหกรณ์ละหนึ่งเสียง การออกเสียงลงคะแนนให้แต่ละสหกรณ์ตั้งผู้แทนคนหนึ่งเป็นผู้ลงคะแนนเสียง

๗๘ มาตรา ๗๘ ในการเลือกตั้งคณะกรรมการ ให้ที่ประชุมใหญ่ชุมนุมสหกรณ์เลือกตั้งจากบรรดาผู้แทนสหกรณ์ที่เป็นสมาชิกของชุมนุมสหกรณ์เป็นกรรมการ ตามจำนวน หลักเกณฑ์ และวิธีการที่กำหนดในข้อบังคับของชุมนุมสหกรณ์

เล่ม ๘๕ ตอนที่ ๕๕ ราชกิจจานุเบกษา ๑๕ มิถุนายน ๒๕๑๑

มาตรา ๘๐ เพื่อปฏิบัติการให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ให้ชุมนุมสหกรณ์กระทำการตามมาตรา ๒๑ ได้ และจะกระทำการออกหุ้นกู้เพื่อประโยชน์ของชุมนุมสหกรณ์ก็ได้

ในการออกหุ้นกู้นี้ให้นำบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์อันว่าด้วยหุ้นกู้มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ส่วนที่ ๔

การควบสหกรณ์เข้ากัน

มาตรา ๘๑ สหกรณ์ชนิดเดียวกันตามมาตรา ๗ ตั้งแต่สองสหกรณ์อาจควบเข้ากันเป็นสหกรณ์เดียวได้โดยมติแห่งที่ประชุมใหญ่ของแต่ละสหกรณ์ และต้องได้รับความเห็นชอบจากนายทะเบียนสหกรณ์

มติของที่ประชุมใหญ่ต้องมีคะแนนเสียงดังต่อไปนี้

(๑) ไม่ต่ำกว่าสองในสามของสมาชิกที่มาประชุม สำหรับการควบสหกรณ์จำกัด

(๒) เป็นเอกฉันท์ของสมาชิกที่มาประชุม สำหรับการควบสหกรณ์ไม่จำกัด

เล่ม ๘๕ ตอนที่ ๕๕ ราชกิจจานุเบกษา ๑๕ มิถุนายน ๒๕๑๑

ในการขอความเห็นชอบของนายทะเบียนสหกรณ์ ให้ส่ง
สำเนารายงานการประชุมใหญ่ของสหกรณ์ซึ่งลงมติให้ควบ
เข้ากันไปด้วย

มาตรา ๘๒ เมื่อนายทะเบียนสหกรณ์ให้ความเห็นชอบตาม
มาตรา ๘๑ แล้วให้สหกรณ์แจ้งเป็นหนังสือไปยังเจ้าหนี้ทั้งปวง
ของสหกรณ์เพื่อให้ทราบรายการที่ประสงค์จะควบสหกรณ์เข้ากัน
และขอให้เจ้าหนี้ผู้มีข้อคัดค้านอย่างใดอย่างหนึ่งในการควบ
สหกรณ์เข้ากันนั้น ส่งคำคัดค้านไปยังสหกรณ์ภายในหกสิบวัน
นับแต่วันที่แจ้ง

ถ้าไม่มีเจ้าหนี้คัดค้านภายในกำหนดเวลาดังกล่าวนั้น ก็ให้
ถือว่าไม่มีคำคัดค้าน และสหกรณ์อาจควบเข้ากันได้

ถ้ามีเจ้าหนี้คัดค้าน สหกรณ์จะควบเข้ากันมิได้ จนกว่าจะ
ได้ชำระหนี้หรือได้ให้ประกันเพื่อหนัรายนั้น

มาตรา ๘๓ ให้คณะกรรมการของแต่ละสหกรณ์ที่ควบ
เข้ากันตั้งผู้แทนของตนขึ้นสหกรณ์ละไม่เกินสามคนเพื่อดำเนิน
การจดทะเบียนตามมาตรา ๘๔

มาตรา ๘๔ สหกรณ์ซึ่งตั้งขึ้นใหม่โดยควบเข้ากันนั้น ต้อง
จดทะเบียนเป็นสหกรณ์ใหม่ตามชนิดของสหกรณ์ที่เป็นอยู่เดิม
โดยยื่นคำขอจดทะเบียนต่อนายทะเบียนสหกรณ์ตามแบบที่นาย
ทะเบียนสหกรณ์กำหนด

เล่ม ๘๕ ตอนที่ ๕๕ ราชกิจจานุเบกษา ๑๕ มิถุนายน ๒๕๑๑

ในคำขอจดทะเบียนสหกรณ์ใหม่ ต้องมีผู้แทนของสหกรณ์ ที่ควบเข้ากันลงลายมือชื่ออย่างน้อยสหกรณ์ละสองคนแทนทุกสหกรณ์

คำขอจดทะเบียนสหกรณ์ใหม่ ต้องมีเอกสารดังต่อไปนี้ยื่นพร้อมกันด้วย

(๑) หนังสือของทุกสหกรณ์ที่ควบเข้ากันนั้นรับรองว่าได้แจ้งไปยังเจ้าหนี้ทั้งปวงตามมาตรา ๘๒ วรรคหนึ่งแล้วไม่มีเจ้าหนี้คัดค้านภายในกำหนดหรือในกรณีที่ไม่มีเจ้าหนี้คัดค้าน สหกรณ์ก็ได้ชำระหนี้ หรือได้ให้ประกันเพื่อหนี้รายนั้นแล้ว

(๒) ข้อบังคับของสหกรณ์ใหม่ที่ขอจดทะเบียนสองฉบับ

(๓) สำเนารายงานการประชุมผู้แทนของสหกรณ์ที่ควบเข้ากันหนึ่งฉบับ

เอกสารตาม (๒) และ (๓) นั้น ผู้ได้รับเลือกตั้งเป็นกรรมการชุดแรกของสหกรณ์ใหม่ต้องลงลายมือชื่อรับรองสองคน

มาตรา ๘๕ เมื่อได้จดทะเบียนสหกรณ์ที่ควบเข้ากันเป็นสหกรณ์ใหม่แล้ว ให้นายทะเบียนสหกรณ์ขีดชื่อสหกรณ์เดิมที่ได้ควบเข้ากันนั้นออกจากทะเบียน

มาตรา ๘๖ สหกรณ์ใหม่นีย่อมได้ไปทั้งทรัพย์สิน หนี้สิน สิทธิ และความรับผิดชอบของสหกรณ์เดิมที่ได้ควบเข้ากันนั้นทั้งสิ้น

เล่ม ๘๕ ตอนที่ ๕๕ ราชกิจจานุเบกษา ๑๕ มิถุนายน ๒๕๑๑

ส่วนที่ ๕

การชำระบัญชี

มาตรา ๘๑ การชำระบัญชีสหกรณ์ซึ่งล้มละลายนั้น ให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยล้มละลาย

มาตรา ๘๒ การชำระบัญชีสหกรณ์ซึ่งเลิกเพราะเหตุอื่น นอกจากล้มละลายให้ที่ประชุมใหญ่เลือกตั้งผู้ชำระบัญชีโดยได้รับความเห็นชอบจากนายทะเบียนสหกรณ์ขึ้นทำการชำระบัญชีสหกรณ์ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่เลิกสหกรณ์ หรือนับแต่วันที่รัฐมนตรีมีคำสั่งให้ยกอุทธรณ์ แล้วแต่กรณี

ในกรณีที่ที่ประชุมใหญ่ไม่เลือกตั้งผู้ชำระบัญชีภายในกำหนดเวลาดังกล่าว หรือนายทะเบียนสหกรณ์ไม่ให้ความเห็นชอบในการเลือกตั้งผู้ชำระบัญชี ให้นายทะเบียนสหกรณ์ตั้งผู้ชำระบัญชีขึ้นทำการชำระบัญชีสหกรณ์ได้

เมื่อ นายทะเบียนสหกรณ์เห็นสมควรหรือเมื่อสมาชิกสหกรณ์มีจำนวนไม่น้อยกว่าสองในสามของสมาชิกทั้งหมดร้องขอต่อ นายทะเบียนสหกรณ์ นายทะเบียนสหกรณ์จะแต่งตั้งผู้ชำระบัญชีคนใหม่แทนผู้ชำระบัญชีที่ได้รับเลือกตั้งหรือที่ได้ตั้งไว้ก็ได้

ให้นายทะเบียนสหกรณ์จดทะเบียนผู้ชำระบัญชีที่นายทะเบียนสหกรณ์ให้ความเห็นชอบตามวรรคหนึ่ง หรือผู้ชำระบัญชีที่ได้รับแต่งตั้งตามวรรคสองหรือวรรคสาม และให้ปิดประกาศชื่อผู้ชำระบัญชีไว้ที่สำนักงานของสหกรณ์นั้น ที่ทำการสหกรณ์ และที่ว่าการอำเภอแห่งท้องที่ที่สหกรณ์นั้นตั้งอยู่ภายในสิบวันนับแต่วันที่จดทะเบียนผู้ชำระบัญชี

ผู้ชำระบัญชีอาจได้รับค่าตอบแทนตามที่นายทะเบียนสหกรณ์กำหนด

มาตรา ๘๘ สหกรณ์นั้นแม้จะได้เลิกไปแล้วก็ให้พึงถือว่ายังคงดำรงอยู่ตราบเท่าเวลาที่เป็นเพื่อการชำระบัญชี

มาตรา ๘๙ ให้ผู้ชำระบัญชีมีหน้าที่ชำระสะสางกิจการของสหกรณ์ จัดการชำระหนี้และจำหน่ายทรัพย์สินของสหกรณ์นั้นให้เสร็จไป

มาตรา ๙๐ เมื่อสหกรณ์เลิก ให้คณะกรรมการและเจ้าหน้าที่ของสหกรณ์มีหน้าที่จัดการรักษาทรัพย์สินทั้งหมดของสหกรณ์ไว้จนกว่าผู้ชำระบัญชีจะเรียกให้ส่งมอบ

ผู้ชำระบัญชีจะเรียกให้คณะกรรมการหรือเจ้าหน้าที่ของสหกรณ์ส่งมอบทรัพย์สินตามวรรคหนึ่งพร้อมด้วยสมุดบัญชีเอกสารและสิ่งอื่นเมื่อใดก็ได้

มาตรา ๘๒ ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่นายทะเบียน
สหกรณ์จดทะเบียนผู้ชำระบัญชี ให้ผู้ชำระบัญชีประกาศโฆษณา
ในหนังสือพิมพ์รายวันอย่างน้อยสองวันติดต่อกัน และแจ้งเป็น
หนังสือไปยังเจ้าหนี้ทุกคนซึ่งมีชื่อปรากฏในสมุดบัญชี เอกสาร
ของสหกรณ์ หรือปรากฏจากทางอื่น เพื่อให้ทราบว่ามีหนี้สิน
อันใด และให้เจ้าหนี้ยื่นคำทวงหนี้แก่ผู้ชำระบัญชี

มาตรา ๘๓ ผู้ชำระบัญชีต้องทำงบดุลของสหกรณ์โดย
มีชักช้า และให้นายทะเบียนสหกรณ์ตั้งผู้สอบบัญชีเพื่อตรวจ
สอบงบดุลนั้น

เมื่อผู้สอบบัญชีรับรองงบดุลแล้ว ให้ผู้ชำระบัญชีเสนอ
งบดุลต่อที่ประชุมใหญ่เพื่ออนุมัติแล้วเสนองบดุลนั้นต่อนาย
ทะเบียนสหกรณ์

มาตรา ๘๔ ผู้ชำระบัญชีมีอำนาจดังต่อไปนี้

(๑) ดำเนินกิจการของสหกรณ์ตามแต่จำเป็นเพื่อระงับ
รักษาผลประโยชน์ของสหกรณ์ในระหว่างที่ยังชำระบัญชีไม่เสร็จ

(๒) ดำเนินกิจการของสหกรณ์ตามแต่จำเป็นเพื่อชำระ
สถานะกิจการให้เสร็จไปด้วยดี

(๓) เรียกประชุมใหญ่

(๕) ดำเนินการทั้งปวงเกี่ยวกับคดีแพ่งหรือคดีอาญา และประนีประนอมยอมความในเรื่องใด ๆ ในนามของสหกรณ์

(๕) จำหน่ายทรัพย์สินของสหกรณ์

(๖) เรียกให้สมาชิกหรือทายาทของสมาชิกผู้ตายชำระค่าหุ้นที่ยังชำระไม่ครบมูลค่าของหุ้นทั้งหมดหรือออกส่วนสมทบเข้าในทรัพย์สินของสหกรณ์ตามความรับผิดชอบเพื่อหนี้สินของสหกรณ์ซึ่งสมาชิกนั้นมีอยู่ ทั้งนี้สำหรับสหกรณ์ไม่จำกัดให้เรียกต่อเมื่อไม่ได้รับการชำระจากทุกคนกลางทั้งหมดหรือบางส่วนตามมาตรา ๖๔

(๗) ร้องขอต่อศาลเพื่อสั่งให้สหกรณ์ล้มละลายในกรณี que เงินค่าหุ้นหรือเงินลงทุน ได้ใช้เสร็จแล้ว แต่ทรัพย์สินก็ยังไม่เพียงพอแก่การชำระหนี้สิน

(๘) ดำเนินการอย่างอื่นตามแต่จำเป็นเพื่อให้การชำระบัญชีเสร็จไปด้วยดี

มาตรา ๕๕ ข้อจำกัดอำนาจของผู้ชำระบัญชีอย่างใด ๆ ห้ามมิให้ยกขึ้นเป็นข้อต่อสู้บุคคลภายนอก ผู้กระทำการโดยสุจริต

มาตรา ๕๖ ค่าธรรมเนียม ค่าการติดพัน และค่าใช้จ่าย ซึ่งต้องเสียตามสมควรในการชำระบัญชีนั้น ผู้ชำระบัญชีต้องจัดการชำระก่อนหน้ารายอื่น

มาตรา ๕๗ ถ้าเจ้าหนี้คนใดมิได้ทวงถามให้ชำระหนี้ ผู้ชำระบัญชีต้องวางเงินเท่าจำนวนหนี้้นไว้ก่อนายทะเบียนสหกรณ์เพื่อประโยชน์แก่เจ้าหนี้ และให้ผู้ชำระบัญชีมีหนังสือแจ้งการที่ได้วางเงินไปยังเจ้าหนี้โดยมิชักช้า

ถ้าเจ้าหนี้ไม่รับเงินไปจนพ้นกำหนดสองปีนับแต่วันที่ผู้ชำระบัญชีวางเงินไว้ก่อนายทะเบียนสหกรณ์เจ้าหนี้ย่อมหมดสิทธิในเงินจำนวนนั้น และให้นายทะเบียนสหกรณ์จัดส่งเข้าเป็นเงินสำรองของสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทยให้เสร็จภายในเวลาอันสมควร

มาตรา ๕๘ ให้ผู้ชำระบัญชีเสนอรายงานต่อนายทะเบียนสหกรณ์ทุกระยะหกเดือนว่าได้จัดการไปอย่างไรบ้าง และแสดงให้เห็นความเป็นไปของบัญชีที่ชำระอยู่นั้น รายงานดังกล่าวนี้ให้ทำตามแบบที่นายทะเบียนสหกรณ์กำหนด

รายงานตามวรรคหนึ่งให้สมาชิก ทายาทของสมาชิกผู้ตาย และเจ้าหนี้ทั้งหลายของสหกรณ์ตรวจสอบได้โดยไม่ต้องเสียค่าธรรมเนียม

ถ้าปรากฏข้อบกพร่องในการชำระบัญชี นายทะเบียนสหกรณ์มีอำนาจสั่งให้ผู้ชำระบัญชีแก้ไขข้อบกพร่อง และรายงานต่อนายทะเบียนสหกรณ์ภายในเวลาที่กำหนด

เล่ม ๘๕ ตอนที่ ๕๕ ราชกิจจานุเบกษา ๑๕ มิถุนายน ๒๕๑๑

มาตรา ๘๘ เมื่อได้ชำระหนี้สินของสหกรณ์จำกัดแล้ว ถ้ามีทรัพย์สินเหลืออยู่เท่าใด ให้ผู้ชำระบัญชีจ่ายตามลำดับดังต่อไปนี้

(๑) จ่ายคืนเงินค่าหุ้นให้แก่สมาชิกไม่เกินมูลค่าหุ้นที่ชำระแล้ว

(๒) จ่ายเป็นเงินปันผลตามหุ้นที่ชำระแล้วตามที่กำหนดในข้อบังคับ แต่ไม่เกินอัตราร้อยละแปดต่อปี

(๓) จ่ายเป็นเงินเฉลี่ยคืนให้แก่สมาชิกตามส่วนธุรกิจที่สมาชิกได้ทำไว้กับสหกรณ์จำกัดในระหว่างปีตามที่กำหนดในข้อบังคับ

ถ้ายังมีทรัพย์สินเหลืออยู่อีก ให้ผู้ชำระบัญชีโอนให้แก่สหกรณ์อื่นหรือสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทยตามมติของที่ประชุมใหญ่ หรือด้วยความเห็นชอบของนายทะเบียนสหกรณ์ ในกรณีที่ไม้อาจเรียกประชุมใหญ่ได้ภายในสามเดือนนับแต่วันชำระบัญชีเสร็จ

มาตรา ๑๐๐ เมื่อได้ชำระหนี้สินของสหกรณ์ไม่จำกัดแล้ว ถ้ามีทรัพย์สินเหลืออยู่เท่าใด ให้ผู้ชำระบัญชีจ่ายเงินทุนแก่สมาชิกทั้งหมดหรือตามส่วนที่นำทรัพย์สินมารวมกันเป็นทุนดำเนินการเท่าที่จะจ่ายได้

ถ้ามีทรัพย์สินเหลืออยู่อีกให้โอนให้แก่สหกรณ์อื่นหรือ
สันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทยตามมติของที่ประชุมใหญ่
หรือด้วยความเห็นชอบของนายทะเบียนสหกรณ์ ในกรณีที่
ไม่อาจเรียกประชุมใหญ่ได้ภายในสามเดือนนับแต่วันชำระบัญชี
เสร็จ

มาตรา ๑๐๑ เมื่อได้ชำระบัญชีกิจการของสหกรณ์เสร็จแล้ว
ให้ผู้ชำระบัญชีทำรายงานการชำระบัญชีพร้อมทั้งรายการย่อของ
บัญชีที่ชำระนั้น แสดงว่าได้ดำเนินการชำระบัญชีและจัดการ
ทรัพย์สินของสหกรณ์ไปอย่างไร รวมทั้งค่าใช้จ่ายในการชำระ
บัญชีและจำนวนทรัพย์สินที่จ่ายตามมาตรา ๘๘ หรือมาตรา ๑๐๐
และเสนอต่อผู้สอบบัญชีเมื่อผู้สอบบัญชีตรวจสอบและรับรอง
บัญชีที่ชำระนั้นแล้ว ให้ผู้ชำระบัญชีเสนอต่อนายทะเบียน
สหกรณ์ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ผู้สอบบัญชีรับรองบัญชีที่
ชำระนั้น เมื่อนายทะเบียนสหกรณ์เห็นชอบด้วยแล้วให้ถือว่า
เป็นที่สุดแห่งการชำระบัญชี และให้นายทะเบียนสหกรณ์จัดซื้อ
สหกรณ์ออกจากทะเบียน

มาตรา ๑๐๒ เมื่อนายทะเบียนสหกรณ์ให้ความเห็นชอบ
ในการชำระบัญชีตามมาตรา ๑๐๑ แล้ว ให้ผู้ชำระบัญชีมอบ
บรรดาสมุดบัญชี และเอกสารทั้งหลายของสหกรณ์ซึ่งได้ชำระ

บัญชีเสร็จแล้วนั้นแก่นายทะเบียนสหกรณ์ภายในสามสิบวัน นับแต่วันที่นายทะเบียนสหกรณ์ให้ความเห็นชอบ ให้นายทะเบียนสหกรณ์รักษาสมุดบัญชีและเอกสารเหล่านั้นไว้อีกสองปี นับแต่วันที่ปิดชื่อสหกรณ์นั้นออกจากทะเบียน

สมุดบัญชีและเอกสารตามวรรคหนึ่ง ให้ผู้มีส่วนได้เสีย ตรวจสอบได้โดยไม่ต้องเสียค่าธรรมเนียม

มาตรา ๑๐๓ ในคดีฟ้องเรียกหนี้ซึ่งสหกรณ์ หรือ สมาชิก หรือผู้ชำระบัญชีเป็นลูกหนี้อยู่ในฐานะเช่นนั้น ห้ามมิให้ฟ้องเมื่อพ้นกำหนดสองปี นับแต่วันที่นายทะเบียนสหกรณ์ ปิดชื่อสหกรณ์ออกจากทะเบียน

ส่วนที่ ๖

สันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย

มาตรา ๑๐๔ ให้มีสถาบันขึ้นสถาบันหนึ่ง เรียกว่า “สันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย” ประกอบด้วยสมาชิก ซึ่งเป็นสหกรณ์มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมความเจริญก้าวหน้า แก่กิจการสหกรณ์ทุกประเภททั่วราชอาณาจักร อันมิใช่เป็นการ หารผลกำไรหรือรายได้แบ่งปันกัน

มาตรา ๑๐๕ ให้สันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทยเป็น
นิติบุคคล

สันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทยมีสำนักงานแห่งใหญ่ใน
จังหวัดพระนคร และจะตั้งสำนักงานสาขาขึ้น ณ ที่อื่นใดก็ได้

มาตรา ๑๐๖ สันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทยมีอำนาจ
กระทำการต่าง ๆ ภายในขอบเขตแห่งวัตถุประสงค์ตามที่ระบุ
ไว้ในมาตรา ๑๐๔ และอำนาจเช่นว่านี้ให้รวมถึง

(๑) ส่งเสริมและเผยแพร่กิจการสหกรณ์ . ตลอดจน
ทำการวิจัยและรวบรวมสถิติเกี่ยวกับกิจการสหกรณ์

(๒) แนะนำช่วยเหลือทางวิชาการแก่สหกรณ์ และ
อำนวยความสะดวกในการติดต่อประสานงานระหว่างสหกรณ์
กับส่วนราชการหรือบุคคลอื่น

(๓) ให้การศึกษาฝึกอบรมวิชาการเกี่ยวกับกิจการ
สหกรณ์

(๔) ส่งเสริมสัมพันธภาพระหว่างสหกรณ์ . สันนิบาต
สหกรณ์ของต่างประเทศหรือองค์การต่างประเทศซึ่งมีวัตถุประสงค์
ทำนองเดียวกัน

(๕) ชื้อ จัดหา จำหน่าย ถิ่นกรรมสิทธิ์ ครอบครอง หรือ
ทำนิติกรรมเกี่ยวกับทรัพย์สินใด ๆ

(๖) ดำเนินการอื่นเพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์หรือตามที่ส่วนราชการมอบหมาย

มาตรา ๑๐๗ สันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทยอาจมีรายได้จากทรัพย์สิน ดังต่อไปนี้

- (๑) กำบำรุงสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย
- (๒) เงินอุดหนุนจากรัฐบาล
- (๓) เงินหรือทรัพย์สินที่มีผู้อุทิศให้
- (๔) เงินที่ได้จากการจำหน่ายหนังสือวิชาการ เอกสารหรือสิ่งอื่น
- (๕) เงินหรือทรัพย์สินที่ได้รับเป็นค่าตอบแทนในการให้บริการ

(๖) ผลประโยชน์ที่ได้จากทรัพย์สินของสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย

มาตรา ๑๐๘ ให้มีคณะกรรมการดำเนินการของสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทยคณะหนึ่งประกอบด้วยผู้แทนของสหกรณ์ซึ่งที่ประชุมใหญ่ของสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทยเลือกตั้งไม่น้อยกว่าสิบสองคน และผู้ซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งไม่เกินห้าคน เป็นกรรมการ

ให้คณะกรรมการเลือกตั้งกรรมการเป็นประธานกรรมการคนหนึ่ง และรองประธานกรรมการคนหนึ่งหรือหลายคน

ให้คณะกรรมการแต่งตั้งผู้ที่เห็นสมควรเป็นผู้อำนวยการสนับสนุนสหกรณ์แห่งประเทศไทย และให้ผู้อำนวยการเป็นกรรมการดำเนินการของสหกรณ์แห่งประเทศไทยโดยตำแหน่ง

มาตรา ๑๐๕ ให้คณะกรรมการมีหน้าที่บริหารกิจการของสหกรณ์แห่งประเทศไทย อำนาจหน้าที่เช่นนี้ให้รวมถึง

- (๑) ออกข้อบังคับเกี่ยวกับการต่าง ๆ ตามมาตรา ๑๐๖
- (๒) ออกข้อบังคับว่าด้วยการประชุมใหญ่ของสหกรณ์แห่งประเทศไทยและวิธีการจัดส่งผู้แทนสหกรณ์มาร่วมประชุมใหญ่
- (๓) ออกข้อบังคับว่าด้วยการเลือกตั้งกรรมการดำเนินการของสหกรณ์แห่งประเทศไทย การประชุมและดำเนินกิจการของคณะกรรมการ
- (๔) ออกข้อบังคับว่าด้วยอำนาจหน้าที่ของผู้อำนวยการสนับสนุนสหกรณ์แห่งประเทศไทย

(๕) ออกข้อบังคับว่าด้วยพนักงานของสันนิบาตสหกรณ์
แห่งประเทศไทย

ข้อบังคับตาม (๒) และ (๓) ต้องได้รับความเห็นชอบ
จากที่ประชุมใหญ่จึงจะใช้บังคับได้

มาตรา ๑๑๐ ให้กรรมการดำเนินการของสันนิบาตสหกรณ์
แห่งประเทศไทยอยู่ในตำแหน่งคราวละสองปี

กรรมการที่พ้นจากตำแหน่งอาจได้รับเลือกตั้งอีกได้

มาตรา ๑๑๑ ให้คณะกรรมการจัดให้มีการประชุมใหญ่
อย่างน้อยปีละหนึ่งครั้งภายในหกสิบวันนับแต่วันสิ้นปีทางบัญชี
ของสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย

คณะกรรมการจะเรียกประชุมใหญ่วิสามัญเมื่อใดก็ได้ที่สุด
แต่จะเห็นสมควรหรือเมื่อสมาชิกจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสิบ
ของจำนวนสมาชิกทั้งหมดร้องขอ

มาตรา ๑๑๒ ให้ผู้อำนวยการบริหารกิจการของสันนิบาต
สหกรณ์แห่งประเทศไทยตามข้อบังคับ และมีอำนาจบังคับ
บัญชาพนักงานของสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย

ในส่วนกิจการที่เกี่ยวกับบุคคลภายนอก ให้ผู้อำนวยการมี
อำนาจกระทำการแทนสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย

มาตรา ๑๑๓ ให้นำบทบัญญัติในส่วนที่ ๑ ว่าด้วยสหกรณ์

ฉบับพิเศษ หน้า ๕๑

เล่ม ๘๕ ตอนที่ ๕๕ ราชกิจจานุเบกษา ๑๕ มิถุนายน ๒๕๑๑

จำกัด และบทบัญญัติในส่วนที่ ๕ ว่าด้วยการชำระบัญชี มาใช้
บังคับแก่สันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทยโดยอนุโลม

ส่วนที่ ๗

บทกำหนดโทษ

มาตรา ๑๑๔ ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๑๐ ต้องระวางโทษจำคุก
ไม่เกินหนึ่งเดือนหรือปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๑๑๕ สหกรณ์จำกัดใดไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๑๕
ต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท

มาตรา ๑๑๖ ผู้ใดไม่มาชี้แจงข้อเท็จจริงหรือไม่ส่งเอกสาร
มาเพื่อประกอบการพิจารณาเกี่ยวกับการรับจดทะเบียนสหกรณ์
จำกัด สหกรณ์ไม่จำกัดหรือชุมนุมสหกรณ์ตามคำสั่งของ
นายทะเบียนสหกรณ์ รองนายทะเบียนสหกรณ์ หรือพนักงาน
เจ้าหน้าที่ ซึ่งนายทะเบียนสหกรณ์มอบหมาย ที่สั่งการตาม
พระราชบัญญัตินี้แล้วแต่กรณี ต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่ง
พันบาท

มาตรา ๑๑๗ ผู้ใดไม่มาชี้แจงข้อเท็จจริงหรือไม่ส่งเอกสาร
เกี่ยวกับการดำเนินงานหรือรายงานการประชุมของสหกรณ์จำกัด
สหกรณ์ไม่จำกัด หรือชุมนุมสหกรณ์ตามคำสั่งของนายทะเบียน

เล่ม ๘๕ ตอนที่ ๕๕ ราชกิจจานุเบกษา ๑๘ มิถุนายน ๒๕๑๑

สทกรณ์ รองนายทะเบียนสทกรณ์ ผู้ตรวจการสทกรณ์ ผู้
สอบบัญชี หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ ซึ่งนายทะเบียนสทกรณ์
มอบหมาย ที่สั่งการตามพระราชบัญญัตินี้ แล้วแต่กรณี ต้อง
ระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท

มาตรา ๑๑๘ ผู้ใดขัดขวางไม่อำนวยความสะดวก ไม่
ช่วยเหลือหรือไม่ให้คำชี้แจงแก่นายทะเบียนสทกรณ์ รองนาย
ทะเบียนสทกรณ์ ผู้ตรวจการสทกรณ์ ผู้สอบบัญชีหรือพนักงาน
เจ้าหน้าที่ซึ่งนายทะเบียนสทกรณ์มอบหมาย ซึ่งเข้าไปตรวจสอบ
ในสำนักงานของสทกรณ์จำกัด สำนักงานสทกรณ์ไม่จำกัดหรือ
สำนักงานชุมนุมสทกรณ์ ต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่ง
พันบาท

บทเฉพาะกาล

มาตรา ๑๑๙ นับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

(๑) ให้สทกรณ์ที่ได้จดทะเบียนอยู่ก่อนวันที่พระราช
บัญญัตินี้ใช้บังคับเป็นสทกรณ์ตามพระราชบัญญัตินี้

(๒) เมื่อได้ออกกฎกระทรวงกำหนดประเภทสทกรณ์
ตามมาตรา ๘ แล้วให้นายทะเบียนสทกรณ์จัดสทกรณ์ตาม (๑)
ให้เข้าประเภทสทกรณ์ที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวง

(๓) ให้ชุมนุมสหกรณ์ที่ได้จดทะเบียนอยู่ก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับเป็นชุมนุมสหกรณ์ตามพระราชบัญญัตินี้

(๔) ให้กรรมการดำเนินการของสหกรณ์หรือชุมนุมสหกรณ์ที่ได้จดทะเบียนอยู่ก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับเป็นกรรมการของสหกรณ์หรือชุมนุมสหกรณ์ ตามพระราชบัญญัตินี้ต่อไปจนกว่าจะครบวาระตามข้อบังคับของสหกรณ์หรือชุมนุมสหกรณ์นั้น ทั้งนี้ไม่กระทบกระทั่งถึงการพ้นจากตำแหน่งด้วยเหตุอื่น

(๕) ชุมนุมสหกรณ์ใดที่ได้จดทะเบียนอยู่ก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ และมีสมาชิกซึ่งมิได้เป็นสหกรณ์หรือขาดคุณสมบัติตามที่กำหนดไว้ในข้อบังคับให้สมาชิกนั้นยังคงเป็นสมาชิกต่อไปได้ แต่ไม่มีสิทธิที่จะได้รับเลือกตั้งเป็นกรรมการในคราวต่อไป

(๖) สหกรณ์ใดที่ได้จดทะเบียนอยู่ก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ และมีวัตถุประสงค์รับฝากเงินจากบุคคลอื่นซึ่งมิได้เป็นสมาชิกสหกรณ์ ให้คงรับฝากเงินที่สหกรณ์ได้รับฝากไว้แล้วจากบุคคลดังกล่าวต่อไปได้จนกว่าจะสิ้นสุดระยะเวลาการรับฝากเงินตามสัญญาระหว่างสหกรณ์กับผู้ฝาก

(๓) ให้สันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทยจำกัดสินใช้ที่ได้จดทะเบียนอยู่ก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ เป็นสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทยตามพระราชบัญญัตินี้

(๔) ให้คณะกรรมการดำเนินการสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทยจำกัดสินใช้ที่ได้จดทะเบียนอยู่ก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ เป็นคณะกรรมการดำเนินการของสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทยต่อไปจนกว่าจะครบวาระ ตามข้อบังคับของสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทยจำกัดสินใช้ ทั้งนี้ไม่กระทบกระทั่งถึงการพ้นจากตำแหน่งด้วยเหตุอื่น

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

จอมพล ถนอม กิตติขจร

นายกรัฐมนตรี

หมายเหตุ:— เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ การของสหกรณ์ได้ขยายตัวขึ้นเป็นลำดับ แต่กฎหมายว่าด้วยสหกรณ์ที่ใช้อยู่ในปัจจุบันเป็นกฎหมายที่ใช้มาตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๗๑ และแก้ไขครั้งสุดท้ายเมื่อ พ.ศ. ๒๔๗๗ จึงสมควรปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยสหกรณ์ขึ้นใหม่ให้เหมาะสมแก่กาลสมัย เพื่อส่งเสริมการดำเนินงานของสหกรณ์ให้ดีขึ้น